

Iordanidou, Anna

[Μοσχονάς, Σπύρος Α. (επιμ.). Ελληνικά Α', Β', Γ'. Μέθοδος εκμάθησης της ελληνικής ως ξένης γλώσσας]

Neograeca Bohemica. 2024, vol. 24, iss. [1], pp. 103-106

ISSN 1803-6414 (print); ISSN 2694-913x (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/NGB2024-24-10>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.81899>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 27. 03. 2025

Version: 20250325

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

identity – that comes into focus. Comparative studies, we are well aware by now, were from the outset – i.e. *de facto* and *de jure* – a hybrid, liminal and un-disciplined discipline (a non-disciplinary discipline; after all, it has often been treated as non-science or as a mere tool/method etc.) because it has never had a fixed definitive identity, other than its revisionist character. But if literature, which remains its object, is itself by definition mobile, itinerant, then its study cannot but adopt an itinerant comparative perspective.

If comparative literature has anything to offer today, it is our encounter with the otherness that marks and preserves what is foreign in the language, in any language, history and culture of the other. That is, what Gayatri Spivak called with critical glee “the inalienable hybridity of all languages”. And this is clearly offered to us by *The Raft of Discourse*. In this sense, the collection of Anna Katsigianni’s studies is appropriate to its very object, as I already underlined before, as long as she undertakes risky navigation through a discourse “full of holes and lights...”, again according to the phrase of Roland Barthes, whose spectre is firmly discerned behind the explorations of the scholar.

An important book therefore, for the journey and reflection of the science of Comparative Literature, valuable for teachers, students and those who love the study of literature.

Σπύρος Α. Μοσχονάς (επιμ.). Συγγραφική ομάδα: Γιώργος Σιμόπουλος, Ειρήνη Παθιάκη, Ρίτα Κανελλοπούλου, Αγλαΐα Παυλοπούλου. Ελληνικά Α'. Μέθοδος εκμάθησης της ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 2010, 312 σελ. ISBN 978-960-16-2815-8.

Σπύρος Α. Μοσχονάς (επιμ.). Συγγραφική ομάδα: Ειρήνη Παθιάκη, Γιώργος Σιμόπουλος, Γιώργος Τουρλής. Ελληνικά Β'. Μέθοδος εκμάθησης της ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 2012, 392 σελ. ISBN 978-960-16-2816-5.

Σπύρος Α. Μοσχονάς (επιμ.). Συγγραφική ομάδα: Αναστασία Αμπάτη, Ειρήνη Παθιάκη, Λέλια Παντελόγλου, Γιώργος Σιμόπουλος. Ελληνικά Γ'. Μέθοδος εκμάθησης της ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 2022, 384 σελ. ISBN 978-960-16-2817-2.

Όπως αναφέρεται στον Πρόλογο της πρώτης έκδοσης του 2010, η σειρά απευθύνεται σε όσους/ες μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα ως ξένη και/ή προετοιμάζονται για τις εξετάσεις ελληνομάθειας του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ), του Ινστιτούτου Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ), των πανεπιστημιακών διδασκαλείων ή άλλων ιδρυμάτων υπεύθυνων για τη διεξαγωγή παρόμοιων εξετάσεων.

Το πρώτο βιβλίο (*Ελληνικά Α'*) στοχεύει στην απόκτηση δεξιοτήτων για τα επίπεδα γλωσσομάθειας Α1 και Α2. Τα πρώτα κεφάλαια απευθύνονται σε σπουδαστές/άστριες χωρίς γνώσεις και δεξιότητες στην ελληνική γλώσσα. Όπως δηλώνεται στον Πρόλογο, είναι γραμμένο κυρίως για διδασκαλία μέσα σε τάξη, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για αυτοδιδασκαλία, με τη βοήθεια ενός δίγλωσσου εικονόγραπτου λεξικού της ελληνικής. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η επισήμανση ότι ορισμένες από τις αδυναμίες οφείλονται στον «ασαφή και ενίοτε αντιφατικό τρόπο με τον οποίο ορίζονται τα επίπεδα γλωσσομάθειας» και άλλες οφείλονται «στον τύπο εξετάσεων για την πιστοποίηση της ελληνομάθειας» (σ. 3).

Το βιβλίο *Ελληνικά Β'* στοχεύει στην απόκτηση δεξιοτήτων για το επίπεδο γλωσσομάθειας Β1 και το βιβλίο *Ελληνικά Γ'* για το επίπεδο γλωσσομάθειας Β2.

Δεδομένου αυτού του πλαισίου, η κριτική παρουσίαση των εγχειριδίων αφορά κατεξοχήν την επιλογή των κειμένων και τη σύνδεση με τις ασκήσεις κατανόησης, παραγωγής λόγου, γραμματικής και λεξιλογίου. Μια γενική επισήμανση για τη διδακτική προσέγγιση: όπως προκύπτει από τη σχετική βιβλιογραφία για τη διδασκαλία της δεύτερης/ξένης γλώσσας και τη διεθνή πρακτική, παρατηρείται συνήθως συνδυασμός στοιχείων δομικής και επικοινωνιακής προσέγγισης.¹ Επισημαίνεται επίσης ότι η γραμματική καθορίζει σημαντικά το περιεχόμενο των μαθημάτων και τη διάρθρωση της ύλης.

Σε κάθε τόμο των *Ελληνικών* οι ενότητες περιλαμβάνουν επικοινωνιακές λειτουργίες που επιτελούνται από διαφορετικά είδη και τύπους κειμένων (αφηγηματικά, περιγραφικά, επιχειρηματολογικά) άμεσου ενδιαφέροντος για τους/τις διδασκόμενους/ες με διαβαθμισμένη δυσκολία ανάλογα με το επίπεδο γλωσσομάθειας (π.χ. *Ελληνικά Α'*: «Συστήνω τον εαυτό μου και τους άλλους», «Χαιρετώ φιλικά και τυπικά», «Ζητώ και δίνω πληροφορίες», «Περιγράφω μια τυπική μέρα», «Ψάχνω για σπίτι», «Αφηγούμαι και ακούω προσωπικές εμπειρίες», «Προτείνω έξοδο», «Εκφράζω συμφωνία, διαφωνία και προτίμηση». *Ελληνικά Β'*: «Περιγραφή εμπειριών και γεγονότων του παρελθόντος», «Συνέντευξη για

1 Βλ. ενδεικτικά Μοσχονάς, Σ. Α. 2003. Πριν από τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Στο Δ. Θεοφανοπούλου-Κοντού κ.ά. (επιμ.), *Σύγχρονες τάσεις στην ελληνική γλωσσολογία: Μελέτες αφιερωμένες στην Ειρήνη Φιλιππάκη-Warburton*. Αθήνα, 87-107.

δουλειά», «Οικολογικοί προβληματισμοί»· *Ελληνικά Γ'*: «Αφηγούμαι ιστορίες ανθρώπων», «Δίνω πληροφορίες για ένα ταξίδι», «Εκφράζω την αντίθεσή μου», «Πώς θα ήταν η ζωή χωρίς ίντερνετ;») και συνδέονται με ασκήσεις συμπλήρωσης κενών, παιχνίδια ρόλων, απαντήσεις σε ερωτήσεις.

Τα κείμενα και οι ασκήσεις παρέχουν σημαντικές ευκαιρίες για κατανόηση και παραγωγή λόγου και έχει καταβληθεί προσπάθεια από τις συγγραφικές ομάδες απεξάρτησης από συγκεκριμένο χωροχρονικό πλαίσιο, αλλά σε κάποιες περιπτώσεις απαιτείται από τον/τη διδάσκοντα/ουσα να επικαιροποιήσει το υλικό, π.χ. στα *Ελληνικά Α'*, σ. 92: «Γράφω γράμμα σε μια φίλη μου / έναν φίλο μου», θα πρέπει να αντικατασταθεί με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όπως στη σελίδα 82 του ίδιου τόμου.

Στον ιδιαίτερα κρίσιμο τομέα της διδασκαλίας της γραμματικής τα *Ελληνικά Α'* εστιάζουν στη φωνητική και στη μορφολογία – ονοματική και ρηματική κλίση, με λίγες αναφορές στη σύνταξη, όπως στις ειδικές προτάσεις. Τα *Ελληνικά Β'* επεκτείνουν τις αναφορές στην ονοματική και στη ρηματική κλίση και στη σύνταξη, ενώ τα *Ελληνικά Γ'* περιλαμβάνουν θεωρία και ασκήσεις για σύνθετα γραμματικά φαινόμενα σε επίπεδο μορφολογίας και σύνταξης.

Δεδομένου ότι η γραμματική καθορίζει σε μεγάλο βαθμό το περιεχόμενο των μαθημάτων και τη διάρθρωση της ύλης, διευκρινίζεται στον Πρόλογο των *Ελληνικών Γ'* ότι υιοθετείται γενικά η παραδοσιακή ορολογία των διαθέσιμων σχολικών γραμματικών, αλλά η παρουσίαση των γραμματικών φαινομένων ακολουθεί πιστότερα τη *Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας* των Holton, Mackridge και Φιλιππάκη-Warburton (Αθήνα, 1999), ειδικά σε περιπτώσεις ασυμφωνίας μεταξύ των σχολικών γραμματικών. Σε ορισμένες περιπτώσεις ακολουθείται ειδική γραμματική ορολογία, όπως απλή προστακτική – συνεχής προστακτική αντί για την παραδοσιακή ορολογία προστακτική ενεστώτα – προστακτική αορίστου που αντικαταστάθηκε στη σχολική γραμματική του δημοτικού με την ορολογία εξακολουθητική – συνοπτική προστακτική.

Η ένταξη των γραμματικών τύπων σε συμφραζόμενα αποτελεί ιδιαίτερα επιτυχημένη πρακτική και στους τρεις τόμους των *Ελληνικών*. Παραδείγματα: στα *Ελληνικά Α'*, «Παίζω ένα ρόλο για τη χρήση του ενεστώτα». Στα *Ελληνικά Β'*, «Απλός ή Συνεχής Μέλλοντας; Διαλέγω το σωστό», «Ο Φοίβος θα προσέχει το σπίτι της Μαρίνας για λίγες μέρες. Η Μαρίνα τού δίνει οδηγίες». Στην ενότητα «Αγορές» των *Ελληνικών Γ'*: «Γράφω τα διαφημιστικά σλόγκαν στην προστακτική / στον πληθυντικό» ή «Η γυμνάστρια μπέρδεψε τις εντολές. Γράφω τι λέει και τι θα έπρεπε να λέει». Σε παρόμοιο μήκος κύματος η διάκριση απλός – συνεχής μέλλοντας, που αντιστοιχεί στη διάκριση συνοπτικός – εξακολουθητικός μέλλοντας της σχολικής γραμματικής του δημοτικού, με σχετική άσκηση στην ενότητα «Πόλεις»: «Κοιτάζω την εικόνα από μια πιθανή πόλη του μέλλοντος.

Την περιγράφω προφορικά χρησιμοποιώντας συνεχή μέλλοντα. Στο μέλλον οι άνθρωποι θα μετακινούνται με...».

Η πολυπλοκότητα της κλιτικής μορφολογίας της ελληνικής είναι δύσκολο να αντιμετωπιστεί διδακτικά και η προσέγγιση που προτείνεται μπορεί να είναι εξαιρετικά αποτελεσματική. Εννοείται ότι, εφόσον πρόκειται κατεξοχήν για υλικό διδασκαλίας σε τάξη, η ικανότητα αξιοποίησης από την πλευρά των δασκάλων αποτελεί προϋπόθεση.

Και μια γενική παρατήρηση για τη μορφή του υλικού: δεδομένου ότι τα Ελληνικά Α', Β', Γ' είναι έντυπα (με online ακουστικά αρχεία), δεν μπορεί να γίνει σύγκριση με το διδακτικό υλικό για την ελληνική ως ξένη γλώσσα με αξιοποίηση ψηφιακών μέσων. Ενδεικτικά παραπέμπεται ο/η ενδιαφερόμενος/η στην εργασία της Σοφίας Χανιωτάκη (2023).²

Pierre Chantraine. Ιστορική μορφολογία της Ελληνικής γλώσσας. Δεύτερη έκδοση αναθεωρημένη και επαυξημένη. Μετάφραση Νίκος Κ. Αγκαβανάκης. Αναθεώρηση μετάφρασης – Επιμέλεια Σπύρος Α. Μοσχονάς. Τρίτη ελληνική έκδοση αναθεωρημένη. Αθήνα: Ινστιτούτο του Βιβλίου – Καρδαμίτσα, 2023, 336 σελ. ISBN 978-960-354-574-3.

Kateřina Bočková Loudová | <https://doi.org/10.5817/NGB2024-24-11>

Certain books, though modest in extent and deliberately terse in their explanations, prove remarkably rich in content. Pierre Chantraine's *Morphologie historique du Grec*, first published by Klincksieck in Paris in 1945, is a prime example of such a work. It was intended as a companion to Alfred Ernout's *Morphologie historique du Latin* (1st ed. Paris, Klincksieck, 1914) – by then more than 30 years old – and was largely well received by contemporary critics as another important work of the renowned “French school”.¹ It soon became clear that this was a fundamental reference work whose main strengths were its numerous illustrative references to primary sources and its rich information on ancient Greek dialects. Covering the period from Homer to the New Testament, it was supplemented by

2 Χανιωτάκη, Σ. 2023. Παιδαγωγική αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Από τη θεωρία στην πράξη. Στο Ε. Γρίβα – Γ. Βλάχος – Α. Γιαννακοπούλου (επιμ.), *Σύγχρονες πρακτικές στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας*. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, 348–357. Διαθέσιμο από: <https://shorturl.at/ZcssH> [20 Νοεμβρίου 2024].